

مروری بر آغاز دوران ریاست جمهوری در 8 دوره گذشته

فردا، چهارشنبه، حکم محمود احمدی‌نژاد به عنوان نهمین رئیس جمهور ایران توسط رهبری تنفیذ می‌شود. بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی، منتخب مردم با تنفیذ رهبر انقلاب اسلامی به رسمیت شناخته می‌شود. به همین مناسبت، مروری کوتاه بر 9 دوره برگزاری انتخابات ریاست جمهوری انجام می‌دهیم.

* اولین انتخابات ریاست جمهوری در ایران، 5 بهمن 1358 برگزار شد که در آن حدود 124 نفر داوطلب شدند که امام خمینی صلاحیت همه آنها را تایید کردند.

در اولین انتخابات ریاست جمهوری، ابوالحسن بنی‌صدر به عنوان اولین رئیس جمهور ایران انتخاب شد و از روز 15 بهمن 1358 با دریافت حکم تنفیذ از امام خمینی ریاست جمهوری خود را آغاز کرد که 17 ماه طول کشید. بخاطر طرفداری از منافقین و دیگر گروه‌های ضد انقلاب و همچنین به دلیل ایستادگی در مقابل اکثر مصوبات مجلس، قوه قضاییه و شورای نگهبان، طرح عدم کفایت سیاسی وی در مجلس تصویب و به حکم امام از ریاست جمهوری عزل شد و در هفتم مرداد 1360 از ایران گریخت. * دومین دوره انتخابات ریاست جمهوری پس از عزل بنی‌صدر و به فاصله یک سال و شش ماه بعد از اولین انتخابات ریاست جمهوری در 2 مرداد 1360 و در شرایطی که حدود یک سال از شروع ج‌نگ تحمیلی عراق علیه ایران می‌گذشت برگزار شد. در این دوره 71 نفر داوطلب ریاست جمهوری بودند که 4 نفر از آنها از سوی شورای نگهبان تایید شدند (بر اساس قانون مورخ 1360/4/13 مصوب مجلس و شورای اسلامی تایید صلاحیت داوطلبان ریاست جمهوری به عهده شورای نگهبان گذاشته شد). نامزدهای اصلی این دوره محمدعلی رجایی، عباس شیبانی، اکبر پرورش و حبیب‌الله عسگراولادی بودند که از این میان محمدعلی رجایی به عنوان دومین رئیس جمهور انتخاب و حکم تنفیذ وی توسط امام خمینی صادر شد.

رئیس جمهور منتخب این دوره یک چهره فرهنگی و از معلمان با سابقه آموزش و پرورش تهران بود. ابتدا مسوولیت وزارت آموزش و پرورش را عهده‌دار بود و در سال 1359 به نمایندگی مردم تهران وارد مجلس شورای اسلامی شد. در 18 شهریور 1359 به نخست‌وزیری و پس از عزل بنی‌صدر به ریاست جمهوری رسید.

دوران ریاست جمهوری رجایی تنها یک ماه دوام آورد و در روز 8 شهریور 1360 بر اثر انفجار بمب در ساختمان نخست‌وزیری به همراه محمدجواد باهنر به شهادت رسید.

پس از شهادت رجایی، بلافاصله مقدمات برگزاری انتخابات سومین دوره ریاست جمهوری در تاریخ 1360/7/10 فراهم شد. در این دوره 46 نفر داوطلب ریاست جمهوری بودند که صلاحیت 4 نفر از آنها تایید شد. این چهار نفر عبارت بودند از: سیدعلی خامنه‌ای، اکبر پرورش، حسن غفوری‌فرد و سیدرضا زواره‌ای.

منتخب این دوره آیت‌الله خامنه‌ای بود که حکم تنفیذ ایشان در تاریخ 1360/7/17 توسط رهبر فقید انقلاب صادر شد.

رئیس جمهور منتخب این دوره پس از پیروزی انقلاب مسوولیت‌های مهمی همچون عضویت در شورای انقلاب، نماینده امام در شورای عالی دفاع، امام جمعه تهران و نمایندگی مردم تهران در مجلس شورای اسلامی را بر عهده داشت. برگزاری انتخابات اولین دوره مجلس خبرگان رهبری و انتخابات دومین دوره مجلس شورای اسلامی از مهمترین رویدادهای این دوره بودند.

* انتخابات دوره چهارم در تاریخ 1364/5/25 برگزار شد. داوطلبان این دوره 50 نفر بودند که سه نفر از آنها توسط شورای نگهبان تایید صلاحیت شدند. کاندیداهای تایید شده این دوره سیدعلی خامنه‌ای، حبیب‌الله عسگراولادی و سیدمحمود کاشانی بودند.

در این دوره آیت‌الله خامنه‌ای مجدداً به عنوان رئیس جمهور انتخاب شد. سالهای ریاست جمهوری خدمت آیت‌الله خامنه‌ای سالهای ترسیم چهره جهانی انقلاب اسلامی بود و بویژه در نشان دادن مظلومیت جمهوری اسلامی ایران و توطئه‌های استکبار علی‌الانقلاب اسلامی سهم بسزایی داشتند. از مهمترین رویدادهای دوره دوم ریاست جمهوری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای یکی پذیرش قطعنامه 598 شورای امنیت سازمان ملل و دیگری رحلت بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران بود. در پی این رویداد جانسوز، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای توسط مجلس خبرگان رهبری به رهبری انقلاب اسلامی ایران برگزیده شد.

* پنجمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، 6 مرداد 1368 برگزار شد. در این دوره 79 نفر داوطلب ریاست جمهوری بودند که دو نفر از آنها توسط شورای نگهبان تایید صلاحیت شدند: اکبر هاشمی رفسنجانی و عباس شیبانی.

این دوره از انتخابات به علت ارتحال رهبر فقید انقلاب و انتخاب رییس جمهور وقت به رهبری نظام جمهوری اسلامی يك ماه و نیم زودتر از موعد مقرر آغاز شد.

در این انتخابات هاشمی رفسنجانی به عنوان چهارمین رییس جمهور کشورمان انتخاب شد.

هاشمی رفسنجانی از دوران جوانی در حوزه علمیه به تحصیل علوم دینی پرداخت و به درجه اجتهاد رسید. او از سال 1337 تا پیروزی انقلاب اسلامی در مبارزات حضوری چشمگیر داشت و در دوران پیروزی انقلاب اسلامی از اعضای موثر و برجسته شورای انقلاب بود و سپس فعالیت‌های خود را در عرصه‌های گوناگون پیگیری کرد از جمله: عضویت در حزب جمهوری، سرپرست وزارت کشور، ریاست مجلس شورای اسلامی، امام جمعه موقت تهران، جانشین فرماندهی کل قوا، نیابت ریاست مجلس خبرگان، ریاست جمهوری، ریاست شورای عالی انقلاب فرهنگی و ریاست شورای عالی امنیت ملی.

* ششمین انتخابات ریاست جمهوری روز 21 خرداد 132 برگزار شد. در این دوره 128 نفر داوطلب ریاست جمهوری شدند که 4 نفر از آنها توسط شورای نگهبان تایید شدند؛ اکبر هاشمی رفسنجانی، احمد توکلی، عبدالله جاسبی و رجعلی طاهری.

منتخب این دوره، هاشمی رفسنجانی بود. وی که هم‌اکنون ریاست مجمع تشخیص مصلحت نظام را عهده‌دار است.

* هفتمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در 2 خرداد 1376 برگزار شد. داوطلبین این دوره 238 نفر بودند که از این تعداد 4 نفر تایید شدند: آقایان سیدمحمد خاتمی، علی‌اکبر ناطق نوری، سیدرضا زواره‌ای و محمد محمدی ری‌شهری.

در این انتخابات سیدمحمد خاتمی به عنوان رییس جمهور انتخاب و حکم تنفیذش در تاریخ 12 مرداد 1376 از سوی مقام معظم رهبری صادر شد.

خاتمی پس از کسب مدرک کارشناسی ارشد علوم تربیتی از دانشگاه تهران، به قم رفت و دروس حوزوی را به مدت هفت سال یعنی تا بالاترین درجه تحصیلات حوزوی ادامه داد. برگزاری اجلاس سران کشورهای اسلامی در تهران در سال 1376، انتخابات سومین مجلس خبرگان در سال 1377، انتخابات ششمین دوره مجلس در سال 1378 و حادثه 11 سپتامبر آمریکا از رویدادهای عمده دوره اول ریاست جمهوری خاتمی بود.

* هشتمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در تاریخ 18 خرداد 1380 برگزار شد. از میان 814 داوطلب، 10 نفر توسط شورای نگهبان تایید شدند.

در این دوره سیدمحمد خاتمی مجدداً انتخاب شد. احمد توکلی، علی شمخانی، عبدالله جاسبی، سیدمحمد کاشانی، حسن غفوری‌فرد، سیدمنصور رضوی، سیدشهاب‌الدین صرر، علی فلاحیان و سیدمصطفی هاشمی طبا دیگر کاندیداهای این دوره بودند.

11 مرداد 1380 حکم تنفیذ خاتمی توسط مقام معظم رهبری صادر شد.

حمله آمریکا به عراق و افغانستان و سقوط رژیم‌های صدام و طالبان و برگزاری هفتمین دوره انتخابات مجلس از مهمترین رویدادهای دوره دوم ریاست جمهوری خاتمی بود.

* نهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در دو مرحله یعنی در 27 خرداد و 3 تیر 1384 برگزار شد.

کاندیداهای مطرح این دوره هاشمی رفسنجانی، مصطفی معین، محمود احمدی‌نژاد، محمدباقر قالیباف، مهدی کروبی و علی لاریجانی بودند. در مرحله اول انتخابات این دوره هاشمی رفسنجانی و محمود احمدی‌نژاد به دور دوم راه یافتند و در دور دوم احمدی‌نژاد به عنوان ششمین رییس جمهور ایران در نهمین دوره برگزیده شد.

محمود احمدی‌نژاد عضو هیات علمی دانشکده عمران دانشگاه علم و صنعت و دارای مدرک تحصیلی دکترای مهندسی و برنمه‌ریزی حمل و نقل ترافیک است. وی در کسوت دانشجوی پیش از پیروزی انقلاب با شرکت در مجالس مذهبی و سیاسی وارد فضای سیاسی جامعه شد و پس از پیروزی انقلاب اسلامی از پایه‌گذاران انجمن اسلامی دانشجویان بود. با شروع جنگ تحمیلی داوطلبانه به تیپ ویژه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پیوست و در عملیات برون‌مرزی کرکوک شرکت نمود از دیگر فعالیت‌های عمده احمدی‌نژاد می‌توان از این موارد نام برد: معاون و فرماندار ماکو و خوی، مشاور و استاندار اردبیل و شهردار تهران.

فردا، چهارشنبه 12 مرداد، حکم ریاست جمهوری احمدی‌نژاد از سوی آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی تنفیذ می‌شود و وی به عنوان ششمین رییس جمهور ایران آغاز به کار خواهد کرد.

در آستانه تنفیذ ریاست جمهوری دکتر احمدی نژاد، متن حکم تنفیذ دومین دوره ریاست جمهوری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای از سوی حضرت امام خمینی بنیانگذار کبیر انقلاب اسلامی در 13 شهریور 64 و نیز متن حکم دومین دور ریاست جمهوری حجت‌الاسلام والمسلمین سید محمد خاتمی که از سوی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر انقلاب اسلامی در 11 مرداد 80 تنفیذ شده است جهت آشنایی مخاطبان در پی می‌آید:

متن تنفیذ حکم دومین دوره ریاست جمهوری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای:

بحمدالله تعالی با تاییدات خداوند متعال - جل و علا - و دعای خیر حضرت ولی‌الله الاعظم - روحی لمقدمه الفداء - چهار سال ریاست جمهوری اسلامی با خیر و سلامت و قدرت و عظمت سپری شد و ملت بزرگ و شجاع ایران با همه توطئه‌ها و تبلیغات دشمنان اسلام که برای اطفای نور خدا و اسلام بزرگ و از صحنه خارج نمودن ملت شریف و مجاهد، دست در دست یکدیگر نهاده بودند، به مبارزه برخاست و نیز توطئه‌هایی را که برای جلوگیری از سیل خروشان و اراده آهنین مومنین مظلوم در طول تاریخ که می‌رود کاخهای ستم سیاه را فرو ریزد و فریاد حق طلبانه این ملت مظلوم، محرومان و غارت‌زدگان پهناور زمین را به خروش درآورد، با قدرت خنثی نمود.

ملت متعهد، با عزمی والا و قدمی ثابت، از پیر نود ساله تا نوجوان تازه بالغ، برای چهارمین بار برای تعیین سرنوشت خویش به سوی صندوقهای رای هجوم آورد و باوه‌گویان و خیالباغان را بر خود لرزاند و فردی شریف از سلاله پیامبران را برای خدمت به اسلام و ایران و مسلمانان و ملت برگزید و این مسوولیت سنگین را بر عهده کسی گذاشت که چهار سال در این مقام، صادقانه و با تعهد و روشن‌بینی به ملت و اسلام و ایران خدمت نمود و این، پس از خدماتی بود که قبل و بعد از انقلاب انجام داده بود. رییس جمهور محترم باید توجه داشته باشد که در پیشگاه مقدس حق - جل و علا - واقع است و آنچه بر او از خطرات قلبی و تمایلات سری تا اعمال معلن و مخفی می‌گذرد، در حضور حق است و چیزی را نتوان از او - جل و علا - پنهان کرد، هر چند از خلق خدا پنهان باشد. و باید توجه نماید که در مقامی هستند که يك جمله او آگاهی مومنی را ساقط کرده و متعهدی را از بین می‌برد، و یا غیر صالحی را به مقامی که شایسته آن نیست می‌رساند. گاهی يك سخنرانی او، جمهوری اسلامی و کشور را نور می‌بخشد و گاهی بعکس.

مقام، خطیر است و خطر بزرگ، به خدا باید پناه برد و از او استمداد کرد. همه دست‌اندرکاران - به ویژه رییس جمهور - باید از چاپلوسان دغل‌باز و زبان‌بازان حيله‌گر بر حذر باشند و مشاوران خود را از اشخاص سابقه‌دار که تعهدشان قبل از انقلاب مشهود بوده است، انتخاب کنند. بسا که منحرفان و منافقان، خود را با ظاهری آراسته به تقوا جا بزنند و با دست ما به اسلام و کشور اسلامی صدمه زنند.

شما ای رییس جمهور محترم و دیگر متصدیان امور کشور! می‌دانید که قدرتمندان شرق و غرب خصوصا آمریکای بازیگر، مارهای زخم برداشته از جمهوری اسلامی هستند که از اول انقلاب به هر حيله ممکن دست زدند؛ از حمله نظامی گرفته تا طرح کودتا، و از ترور شخصیتها تا به آتش کشیدن مزرعه‌ها و مغازه‌ها، و از انفجارات کور در کوچه‌ها و خیابانها تا دزدی و تجاوز. و از همه بدتر و بالاتر تبلیغات دامنه‌دار از اول انقلاب تا امروز است که برای تضعیف روحیه ملت مقاوم و رزمندگان عزیز به هر نوع دروغ و تهمت‌ی متشبهت شدند، ولی بحمدالله نه تنها هیچ يك از تیرهای آنان به هدف نرسید، که نتیجه معکوس داد. اکنون از چنین مارهای زخم‌خورده‌ای نباید غافل بود. چه بسا، با نفوذ عمال سرسپرده داخلی در ارگانهای دولتی و مقامات موثر به تدریج قدم به قدم کار خود را انجام دهند و انسان مستقیم را منحرف کنند و متعهدان را وابسته نمایند. غفلت از این امر، فاجعه‌انگیز است و همه مقامات خصوصا مقامات بالا چون روسای قوای سه‌گانه بیشتر مورد نظر و هدف هستند زیرا آنان خدای ناخواسته ممکن است انحراف رژیم را در پی داشته باشد.

همه ما و شما باید بدانیم که شیطان خارج و داخل و نفس اماره به تدریج انسان را از خلاف‌های کوچک به بزرگ و بزرگتر می‌کشاند که يك وقت از کفر سر در می‌آورد. پس خلاف کوچک را بزرگ شمارید و شماریم، و فساد را از سرچشمه جلو گیریم. از خداوند متعال مدد می‌خواهیم که همه ما را حفظ نماید، خصوصا از شیطان نفس که مادر بتهاست.

اینک به پیروی آرای محترم ملت عظیم‌الشان و آشنایی به مقام تعهد و خدمت‌گزاری دانشمند محترم جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای سیدعلی خامنه‌ای - ایده‌الله تعالی - آرای ملت را برای پس از پایان دوره کنونی تنفیذ و ایشان را

به سمت ریاست جمهوری اسلامی ایران منصوب می‌نمایم و از خداوند تعالی توفیق ایشان را در خدمت به اسلام و ملت و کشور اسلامی خواستارم. البته رای ملت و تنفیذ اینجانب تا وقتی است که ایشان به تعهد خود و راه مستقیمی که در پیش داشته‌اند باقی باشند و به اسلام و احکام نورانی آن پایبند و طرفدار مظلومان و مستضعفان و محرومان و مخالف ظالمان و ستمگران و مستکبران باشند و با هیچ ظالم مستکبری راه سازش باز نکنند - که نمی‌کنند -.

خداوند همه ما را به طریق مستقیم انسانیت هدایت فرماید. ما و همه مقامات جمهوری اسلامی مرهون ملت فداکار خصوصاً قشر ضعیف و مظلوم هستیم که با جانبازی و فداکاری آنان دست جباران کوتاه و بجای طاغوتیان حکومت مستضعفان پایه‌گذاری شد.

این حقیقت همیشه باید در پیش چشم همه باشد، که همه خدمتگزار این قشر باشیم و هرچه در راه این ملت عزیز در طبق اخلاص بگذاریم از عهده شکر آن برنخواهیم آمد.

والسلام علی عبادالله الصالحین

18 ذی‌الحجه 1405 - عید مبارک غدیر خم

روح‌الله الموسوی الخمینی

متن تنفیذ حکم دومین دوره ریاست جمهوری حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمد خاتمی:

«به یاری الطاف کریمانه خداوند متعال و دعای مستجاب حضرت بقیه‌الله (روحی فدا)، اکنون دوره‌تازه‌ای از مسؤولیت اجرایی کشور آغاز می‌شود. این هشتمین باری است که ملت بزرگ ایران در آزمون انتخاب رئیس جمهور موفق و سربلند گشته و دخالت سرنوشت‌ساز خود در اداره کشور را به نمایش نهاده و اقتدار ملی، نظام اسلامی را به جهانیان نشان می‌دهد. کشور بزرگ و لهنسال ما این افتخارات را مرهون انقلاب اسلامی و رهبر کبیر آن و فداکاری شهیدان و ایثارگران و مومنان صادق و صابر که جان و توان خود را در مبارزه با رژیم زور و فساد و استبداد و نظام بین‌المللی سلطه‌جو، غارتگر پشتیبان آن مبذول گردید.

خداوند متعال را بر هدایت و رحمتش سپاس می‌گوییم و به ملت عالی‌قدر ایران که با هوشمندی و پایداری خود پرچم حاکمیت اسلامی را برافراشتند و در طوفانها و گردابها سرفراز نگاه داشته‌اند، درود می‌فرستیم.

مردم ایران در فضایی آرام و با رفتار متین با اکثریتی قاطع و شورانگیز شخصیتی انقلابی و فرزانه و منتسب به بیت سیادت و علم و تقوا را که اینک چهار سال تجربه مدیریت کلان بر مزایای ایشان افزوده است به ریاست جمهوری برگزیدند و پایبندی خود را به دین و اخلاق و ارزشهای معنوی و دلبستگی خود را به روحانیت و سیادت نشان دادند. اینک که بحمدالله این فرصت تازه و فضای پرنشاط در کشور پدید آمده، جای آن است که لحظه‌لحظه وقف مسؤولان و نخبگان و امناء ملت به خدمت و تلاش مخلصانه سپری شود و عزم و همت همگان به سوی بسط عدالت و ارتقای معرفت و معنویت و گشایش امر اقتصاد و معیشت عمومی معطوف گردد و فقر و فساد و تبعیض که محصول حاکمیت جهل و ظلم و خودکامگی طواغیت در روزگار بس طولانی است، از صفحه‌زندگی ملت ایران زدوده شود.

بی‌شک، هر اقدام مجاهدت‌آمیز رئیس جمهور محترم و دیگر مسؤولان در این راه مشمول کمک و پاداش الهی و پاسخ شایسته به حضور و صمیمت مردم و مورد تایید و همکاری این خدمتگزار ناچیز خواهد بود.

اینجانب با سپاس خداوند متعال، با عرض تبریک به ملت عزیز و با معرفت به مراتب شایستگی اندیشمند فرزانه جناب حجت‌الاسلام آقای حاج سیدمحمد خاتمی (دامت معالیه)، رای ملت را تنفیذ و ایشان را به ریاست جمهوری اسلامی ایران منصوب می‌کنم. بدیهی است که تنفیذ اینجانب و رای ملت تا زمانی است که ایشان به تعهد خود و صراط مستقیمی که تاکنون در پیش داشتند، یعنی راه اسلام و احکام نورانی آن و دفاع از مستضعفان و مظلومان و ایستادگی در برابر دشمنان مستکبر و حق‌ستیز و زورگو پایبند باشند که با توفیق الهی همواره چنین خواهد بود، ان‌شاءالله.

رئیس جمهور محترم را به یاد خدا و اغتنام فرصت زودگذر و اخلاص در عمل توصیه می‌کنم، و قدردانی از ملت، مراقبت از منافع ملی و اولویت‌دادن به نیاز قشرهای مستضعف و گرامی‌شمردن ارزشهای والای دین و انقلاب را به ایشان متذکر می‌گردم و توفیق و هدایت و کمک الهی را برای ایشان و همه مسؤولان کشور مسألت می‌کنم.